

SPELEN IN HET GROEN

Enkele speelinrichting-tips

Met snoeihout kunnen kinderen kampen bouwen maar je kan er ook leuke speelconstructies mee maken in je natuurlijke tuin. Voor deze constructies dient er een [risicoanalyse](#) gemaakt te worden en gelden er wel wat basisveiligheidsrichtlijnen, gebaseerd op [strengere Europese veiligheidsrichtlijnen van speeltuigen](#) (zodra er schroeven, touwen of andere bevestigingsmaterialen worden gebruikt), zoals o.a:

- maximale 1 meter valhoogte van de constructie
- minimum 1,5 meter vrije ruimte rondom de constructie
- zacht materiaal onder en rondom de constructie (zachte, duurzame materialen zoals hakselhout, boomschors, zand of zachte, vegetaties zoals biogazon of bloemrijk grasland)

Bekijk hiervoor ook deze praktische [recreatieve infrastructuurgids van Agentschap Natuur en Bos](#).

Wanneer men enkel natuurlijke elementen gebruikt zonder touwen, schroeven of andere bevestigingsmaterialen in hun natuurlijke omgeving en zonder speelinrichting, gelden er andere en [soepelere veiligheidsregels van avontuurlijke speelomgevingen](#).

Je kan deze tips en die van [PNC \(MOS\)](#) ook gebruiken voor speelnatuur op de speelplaats!

Enkele houtbewerking-tips

Gebruik voor je speelconstructies enkel stevig, [duurzaam](#), ontschorst en gedroogd snoeihout van harde boomsoorten zoals valse acacia, tamme kastanje en Europese eiken. Je kan het ondergrondse gedeelte van de palen eventueel ook branden om rotting te vertragen. Leg daarom stammen van niet-harder boomsoorten en zieke bomen (behalve bomen besmet met de gevaarlijke [roetschorsziekte](#)) op een rustigere plek in je tuin, want deze hebben een zeer grote, ecologische waarde voor vele zwammen, insecten, amfibieën, reptielen, vogels en kleine zoogdieren.

Ontschorsen doe je om de duurzaamheid van je hout te verhogen. Het cambium en de bast zijn de lekkere brokjes, dus een ideaal startpunt van schimmels en kevers om het hout aan te tasten. Ja kan het handmatig doen met een [schilschop](#) of machinaal met een [houtschiller](#) op je kettingzaag.

Nadien laat je het acaciahout best ook enkele maanden tot een jaar of langer [drogen](#), best tot een vochtpercentage onder de 20% voor stabiliteit en minder werking (krimpen/zwellen). Hoewel acacia van nature erg duurzaam is (klasse 1/2), droogt het langzaam en is het cruciaal om het goed geventileerd, beschermt tegen regen en verhoogd op te slaan, waarna een [houtvochtigheidsmeter](#) helpt de ideale droogte te bepalen voor het bouwen.

Bij een ecologisch verantwoorde houtleverancier kan je [verschillende formaten van dit hout ook kopen](#), maar met een goede kettingzaag, een [plankenzaagstuk](#) en wat kettingzaagervaring kan je deze formaten zelf zagen uit je zelf gedroogd acaciahout.

Enkele speeltouw-tips

Gebruik natuurlijk, goedkoper en wat [minder duurzamer juttetouw](#) ofwel duurder en [duurzamer speeltouw gemaakt van vlas, hennep en synthetische vezels](#). Vermijd dure en kunstmatige bevestigingsarmaturen en leg een goede [knoop](#) in de plaats en/of gebruik hier en daar een [houtkram](#).

Enkele voorbeelden van speelconstructies

Stappalenparcours

Met stevig, duurzaam, ontschorst en gedroogd snoeihout kan je met stammen van verschillende breedtes (minimum 20 cm) en hoogtes een verticaal stappalen- of stapschijvenparcours maken. Plaats hierbij ongeveer de helft van de stam in de grond en de ander helft bovengronds. Ga hierbij niet hoger dan 1 meter boven de grond (maximale valhoogte) en plaats ze met verschillende tussenafstanden (maximaal 50 cm) uit elkaar. Deze stappalen zullen iets meer dan tien jaar meegaan. Voorzie eventueel bij deze constructie een duurzaam begeleidingstouw en/of verticale, lange, duurzame, houten steunpalen.

Boomstammenparcours

Indien je enkele grotere bomen hebt moeten vellen, kan je de gevallen boomstammen (minimum 25 cm dik) in een parcours horizontaal over elkaar op de grond leggen en eventueel met touwen nog aan elkaar vasthechten. Dit kan je ook op een bepaalde hoogte van de grond doen (maximaal 1 meter valhoogte), rustend op een stevige, duurzame, houten palenconstructie (vastgemaakt met touwen of bouten). Hierdoor zullen ze minder snel weggroten dan op de grond. Voorzie eventueel ook bij deze constructie een duurzaam begeleidingstouw en/of verticale, lange, duurzame, houten steunpalen.

Hangmat

Als je twee dikke, duurzame palen licht schuin naar buiten in de grond plaatst (1 meter ondergronds en 1,5 meter bovengronds), kan je er een hangmat aan vastknopen. Je kan ook nog een musketon aan beide zijden bevestigen met bouten of schroeven, zodat je je hangmat makkelijk in deze musketons kan vastklikken. In de winter of bij slecht weer haal je je hangmat best weg. Plaats je hangmat ergens deels in de schaduw, bijvoorbeeld deels onder een boom, voor een aangename rustplek tijdens een hete zomer.

Speelheuvel

Met de uitgegraven grond van een vijver of een poel kan je een groene speelheuvel maken. Als je hoger dan 1 meter gaat kan je eventueel een horizontaal tussenniveau voorzien. Zaai meteen ook de heuvel in om ongewenste kruiden en erosie te voorkomen. Gras groeit niet zo goed op zeer steile hellingen en deze hellingen zijn ook niet zo onderhoudsvriendelijk. Beperk daarom de hellingsgraad. Op en in een speelheuvel kan je ook nog speelelementen voorzien, zoals bijvoorbeeld een zeer grote rioleringsbuis, een houten glijbaan, een houten boomstamtrap, een stappalenparcours en/of een apenbrug met touw.

Houten trappen

Graaf een dikkere, gevelde en (ontschorste) boomstam eerst deels in op een speelheuvel en zaag dan pas horizontale stapholtes met maximaal 25cm tussenafstand. Je kan de boomstam ook niet ingraven in de heuvelzijde en deze tegen (recht geplaatst) of op (kruiselings geplaatst) enkele stevige, duurzame, houten steunpalen laten rusten. Zo zal de stam wat minder snel weggroten. Je kan ook een trap met houten schotten (bijvoorbeeld met duurzame planken en steunpaaltjes) of met dwarse, duurzame dikkere boomstammetjes maken. Deze trapconstructie maak je in de helling van een speelheuvel, vul je op met aarde en zaai je in of vul je op met grindgazon, wat de traptreden duurzamer en steviger maakt en zo erosie voorkomt.

Boomhut

Voor een veilige boomhut, maak je eerst een stevige vloerconstructie met bijvoorbeeld een gerecupereerde houten europalet. Wanden en trappen kan je met overig gerecupereerd, houten bouw materiaal maken, maar ook met snoeihout (takken en boomstammen). Voorzie een leuning aan de trap en dichte wanden tot aan het dak of minimum 1,5 meter hoog. Maak een boomhut steeds in een levende boom en werk met doeken of rubberen banden rondom de stam of tak om wonden te voorkomen. Gebruik daar ook enkel maar touwen en monteer geen nagels of schroeven in de boom, enkel in je boomhut.

Speelpoel, speelgracht, speelwadi

Indien je in je tuin een gracht, poel of wadi hebt, kan je in een gedeelte ervan (om de fauna en flora niet overal te verstoren) enkele speelconstructies maken. Bijvoorbeeld een boomstambrugje over de gracht. Let op dat je niet hoger dan 1 meter valhoogte hebt. Je kan eventueel ook dammetjes maken in je gracht met snoeihout. Let op dat je hier niet hoger bouwt dan een 0,5 meter (waterdiepte maximaal 0,5 meter). Je kan in je wadi of poel ook een houten stappalenparcours of een rotsstapstenenparcours maken (richtlijnen rond valmaterialen, valhoogte en waterdiepte vindt je ook terug in de bovenvermelde recreatieve infrastructuurgids van ANB).

Blote voetenpad

Als je graag op je blote voeten rondloopt, kan je een leuke gevoelservaring opdoen door te lopen doorheen een avontuurlijk blote voetenpad. Voor de boorden kies je best ook voor stevige en dikke ontschorste acaciapalen of acaciastammen met schors (ofwel van eik of kastanje). Hierrond kan men een funderingsijzer in u-speldvorm kloppen om de lopende meter om de omkadering stevig op zijn plaats te houden. Er zijn losse en fijne materialen mogelijk (zoals o.a. schapenwol, schelpengruis, zand, grind), maar ook stevig tegen elkaar aan geklopte materialen (zoals o.a. verticale houten acaciapaaltjes als vlonderpad of horizontale, ongelijk ingeklopte acaciapaaltjes van eventueel de afgezaagde puntrestjes van acaciapalen van andere speeltoepassingen). Best voorzie je onder elk materiaal (behalve het modderbadgedeelte met modderkeukentje) een worteldoek om ongewenste kruidengroei te vermijden/beperken, maar ook om geen modder te krijgen van de aarde eronder bij nat weer. Vergeet ook niet in de herfst om eventuele bladeren en vruchten eruit te harken/blazen, anders wordt het snel een vuil boeltje met ongewenste (scherpe: eikels) gevoelservaringen.

Interactief infobord

Op de achterkant van ons wilde bijen- en insectenhotel hebben we een interactief infobord gemaakt over de wilde bijen voor verschillende leeftijden. Voor de jongsten onderaan een schuifpuzzel en doolhofparcours, in het midden kijkdoosjes en draaiplaatjes voor de jongsten met een boomstam en de jongeren/ouderen zonder de boomstam en bovenaan de weetjes en een biologische prent voor de jongeren/ouderen. Voorzie dus indien mogelijk voor jong en oud wat leuks. Hier hebben we beroep gedaan op een designbureau van Limburg.net, maar je kan ook werken met enkel duurzame, houten materialen en tekeninginkeringen (of fotostickers) indien het natuurlijker en goedkoper moet zijn.

Wilgentent/wiglo, wilgentunnel en mulchwand

Deze constructies zijn ook zeer leuke, natuurlijke speelelementen en zijn eerder al aan bod gekomen. Voor de aanleg ervan, zie 'Meer weten' tekst van het infobord 'Natuurlijke omheiningen'.

